

เลขที่โครงการวิจัย.....

สวจ.01

แบบเสนอโครงการวิจัย ประจำปีการศึกษา 2562

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

(ภาษาอังกฤษ) THE MODEL OF GOOD GOVERNANCE OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 42

หน่วยงาน หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

1. ลักษณะโครงการวิจัย

☒ โครงการวิจัยใหม่

☐ โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะเวลา ปี ปีนี้เป็นปีที่ รหัสโครงการวิจัย

ความสอดคล้องของโครงการวิจัย

1) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

ยุทธศาสตร์ 4 ขยายโอกาสเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ 9
(พ.ศ. 2560 – 2564)

ยุทธศาสตร์ 5 การพัฒนามาตรฐานหรือแนวทางปฏิบัติด้านการวิจัยของประเทศให้สอดคล้องกับ
มาตรฐานสากลหรือเป็นที่ยอมรับระดับประเทศ และขับเคลื่อนการนำไปใช้อย่างทั่วถึง

3) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ

ยุทธศาสตร์ 4 พัฒนาความเข้มแข็งและความร่วมมืออย่างยั่งยืนของเครือข่ายงานวิจัยในการสร้าง
บุคลากรทางการวิจัยอย่างมีคุณภาพ

4) ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ 3 ของกระทรวงศึกษาธิการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับ
ความต้องการของการพัฒนาประเทศ

ผลงานของโครงการนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ใน (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☒ เจริญนโยบาย

1. เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปเป็นสารสนเทศ ประกอบการกำหนดนโยบาย การวางแผน และกำหนดแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ได้รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสม อันจะเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา กำหนดนโยบายการบริหารงาน และวางแผนได้อย่างมีระบบ เป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าในการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

☐ เชิงพาณิชย์ (ระบุ)

☒ เชิงวิชาการ (ระบุ)

3. ทำให้ทราบปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอันจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

☒ เชิงพื้นที่ (ระบุ)

4. ทำให้ทราบพฤติกรรมผู้บริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

☐ เชิงสาธารณะ/สังคม (ระบุ)

☐ อื่น ๆ

2. องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

1) ผู้รับผิดชอบ (คณะผู้วิจัย บทบาทของนักวิจัยแต่ละคนในการทำวิจัย และสัดส่วนที่ทำการวิจัย (%))

รายละเอียดของหัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) ดร.อำนาจ จันทระขำ

(ภาษาอังกฤษ) DR.AMNAT CHANTARAKUM

สถานที่ทำงาน หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

โทรศัพท์ 080 682 3996

E-mail Address chantarakum_01@hotmail.com

หน้าที่หรือความรับผิดชอบในโครงการ

ผู้วิจัย

เวลาที่ใช้ในโครงการวิจัย

1 ปีการศึกษา

สัดส่วนที่ทำการวิจัย (%)

100 เปอร์เซนต์

รายละเอียดของผู้ช่วยนักวิจัย (ถ้ามี)

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย).....-.....
(ภาษาอังกฤษ).....

สถานที่ทำงาน.....

โทรศัพท์ / E-mail Address.....

หน้าที่หรือความรับผิดชอบในโครงการ.....

เวลาที่ใช้ในโครงการวิจัย.....

สัดส่วนที่ทำการวิจัย (%)

รายละเอียดของนักวิจัยที่ปรึกษา (ถ้ามี)

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย).....
(ภาษาอังกฤษ).....

คุณวุฒิ.....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

สถานที่ทำงาน.....

โทรศัพท์ / E-mail Address.....

2) ประเภทการวิจัย การวิจัยพื้นฐาน

3) สาขาวิชาการ และกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย สาขาการบริหารการศึกษา

4) คำหลัก (Keyword) ของโครงการวิจัย (3-5 คำ)

- พฤติกรรมผู้นำ
- หลักธรรมาภิบาล
- การบริหารสถานศึกษา

5) ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การบริหาร และการจัดการศึกษาได้มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญภายหลังจากการปฏิรูประบบราชการ สืบเนื่องมาจนกระทั่งได้มีการกำหนดกฎหมายการศึกษาหลายฉบับทำให้มีการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาของประเทศไทย เพื่อให้การศึกษาของไทยสามารถพัฒนาคนไทยให้มี คุณภาพ และปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (สุพรรณิ เกษสม. 2555) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ ที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) ทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาของหน่วยงานปฏิบัติมีความคล่องตัวมีอิสระ เพื่อให้เกิดการบริหารที่รวดเร็ว เป็นธรรมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนไทยทุกคน และให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 8 (2) สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 อันมี

เป้าหมายสำคัญในการให้ความสำคัญกับประชาชนและจัดเป็นกฎหมายที่เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดขึ้นในภาคราชการโดยรวม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่มีหลักสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนยิ่งขึ้นสนับสนุนให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิรัฐ อย่างเป็นรูปธรรมมีการเน้นย้ำคุณค่า และความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลอันเป็น หลักสำคัญของการพัฒนาประเทศ (ถวิลวดี บุรีกุล. 2551: 11-12)

สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดการศึกษา เพื่อเด็กในวัยเรียนระดับพื้นฐานซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญในการวางรากฐาน พัฒนาเยาวชนของประเทศ ได้เห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา ได้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 กำหนดกลยุทธ์สร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อ รองรับการกระจายอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ บนหลักธรรมาภิบาลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา และมีนโยบายเสริมสร้างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในหน่วยงานทุกระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ เกิดความ ตระหนัก และปรับปรุงระบบงานของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการ และการปฏิรูปการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีพฤติกรรมที่เป็นผู้นำแสดงออกในการใช้อำนาจหน้าที่ต่อผู้ร่วมงานในสถานศึกษา โดยการจูงใจผู้ร่วมงานทำงาน ให้เกิดแรงจูงใจภายในเพื่อให้ผู้ร่วมงานพึงพอใจให้ความร่วมมือซึ่งกัน และกันด้วยความเต็มใจ ใช้ความพยายามของตนในการปฏิบัติงานทุ่มเทกำลังความคิด กำหนดจุดมุ่งหมาย ผลที่คาดหวัง ภาพความสำเร็จของการบริหารและการจัดการที่ดี กระบวนการบริหารและการจัดการที่ดี ทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการบริหารและการจัดการที่ดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553) การบริหารจัดการที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลนั้นจะทำให้การบริหารหน่วยงาน หรือโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนต้องรองรับการนำนโยบายทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งการบริหารของผู้บริหาร มี 7 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 2) ด้านโครงสร้างองค์กร 3) ด้านกระบวนการ/เทคโนโลยี 4) ด้านภาวะผู้นำ 5) ด้านนโยบาย กลยุทธ์ ยุทธวิธี 6) ด้านทรัพยากรทางการบริหารจัดการ 7) ด้านสมรรถนะทางการบริหาร

ปัญหาการบริหารจัดการบางประการที่เกิดขึ้นในหลายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นผลกระทบมาจากการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ทำให้ทุกหน่วยงานต้องปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา กรณีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตาม การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาให้เด็กไทยได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษา บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ ที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด

จำนวน 58 โรงเรียน แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) และมีมาตรการพัฒนาเสริมสร้างความซื่อสัตย์แก่บุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานในระบบการศึกษา เช่น กำหนดหลักเกณฑ์ในการสรรหาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง การเลื่อนตำแหน่งและการประเมินความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนหรือบุคลากรทางการศึกษาต่าง ๆ บนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรมและให้มีน้ำหนักความสำคัญเท่าเทียมกับความรู้ความสามารถด้านการปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ได้มีมาตรการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีจิตสำนึก และค่านิยมในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตให้เป็นแนวทางปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีคุณธรรม 6 มีความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ มีความรับผิดชอบ ปลอดจากการทุจริตในการ ปฏิบัติ ยึดหลักวัฒนธรรมในองค์กรบนพื้นฐานคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน และการสื่อสารภายใน ที่ดี ดำเนินการจัดกิจกรรม เช่น การดำเนินโครงการโรงเรียนสุจริต เพื่อเป็นต้นแบบสถานศึกษาที่ป้องกัน การทุจริตและปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนเติบโตเป็นคนดีโดยจัดค่ายเยาวชนคนดีของแผ่นดินในแกนนำ โรงเรียนสุจริต (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42: 2560)

จากสภาพการณ์ทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และฉับพลัน (Disruption) ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยในทุกวงการ มีความเสี่ยงในหลายมิติทำให้ปัญหาต่าง ๆ รุนแรงมากขึ้น ทั้งภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม การเงินการธนาคาร และอื่น ๆ อีกมากมาย ไม่เว้นแม้แต่ภาคการศึกษา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลต่อการบริหารงานขององค์กรในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือภาคเอกชนจำเป็นต้องบริหารให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง และสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศให้เข้มแข็งทันสมัย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำพาประเทศให้มีการพัฒนาก้าวหน้าโดยเน้นการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมาภิบาล (Good governance) ให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สิทธิ และเสรีภาพของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน และการตรวจสอบอำนาจรัฐเป็นต้น เนื่องจากการบริหาร และการจัดการ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนประสบกับภาวะวิกฤติอันเกิดจากการทุจริตที่ระบอบออกไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ความไม่รับผิดชอบต่อสังคม หรือส่วนรวม คำนึงแต่ประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง อันเป็นการบริหารจัดการที่ขาดคุณธรรม และจริยธรรม การบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐ หรือเรียกว่าธรรมาภิบาล (Good Governance) จะช่วยกระตุ้นการพัฒนาจริยธรรมในการบริหารงานในหน่วยงานราชการ จะเห็นได้ว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสามารถยกระดับและสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กรได้ในระดับสูง รวมถึงช่วยเพิ่มศักยภาพขององค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาที่มีความสุจริต โปร่งใส และเป็นธรรมสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถือเป็นหลักปรัชญาทางการปกครองและพัฒนาประเทศให้อยู่รอดรวมทั้งเป็นหลักปรัชญาทาง

การศึกษาด้วย ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษามีความสนใจในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ให้เหมาะสมในการนำไปใช้บริหารและจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ตลอดจน เสนอเป็นแนวทางการบริหารหรือเป็นสารสนเทศสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้บรรลุจุดประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

6) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

6.1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

6.2) เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

6.3) เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

7) ขอบเขตของโครงการวิจัย

7.1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยมีสาระสำคัญ ประกอบด้วย หลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความร่วมมือ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า

7.2) ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ปีการศึกษา 2562 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 58 คน และครู จำนวน 00 คน รวมทั้งสิ้น คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42, 2562: 5)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 000 คน โดยการคำนวณจากสูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane.) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 0.05 ในการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random Sampling) แต่ละสถานศึกษาเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมในทุกสถานศึกษา และสุ่มตัวอย่างจากแต่ละสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling)

7.3) ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ปัญหาการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

8) ทฤษฎี สมมติฐาน (ถ้ามี) กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ใช้แนวคิดในการวิจัย ดังนี้

8.1) องค์ประกอบและสมรรถนะทางการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร (อุทัย บุญประเสริฐ. 2546; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553; กฤษณะ; และ ออโรรา (Krishnan; & Arora. 2008: 34-35) ประกอบด้วย

1. ด้านวัฒนธรรมองค์กร
2. ด้านโครงสร้างองค์การ
3. ด้านกระบวนการ/เทคโนโลยี
4. ด้านภาวะผู้นำ
5. ด้านนโยบาย กลยุทธ์ ยุทธวิธี
6. ด้านทรัพยากรทางการบริหารจัดการ
7. ด้านสมรรถนะทางการบริหาร

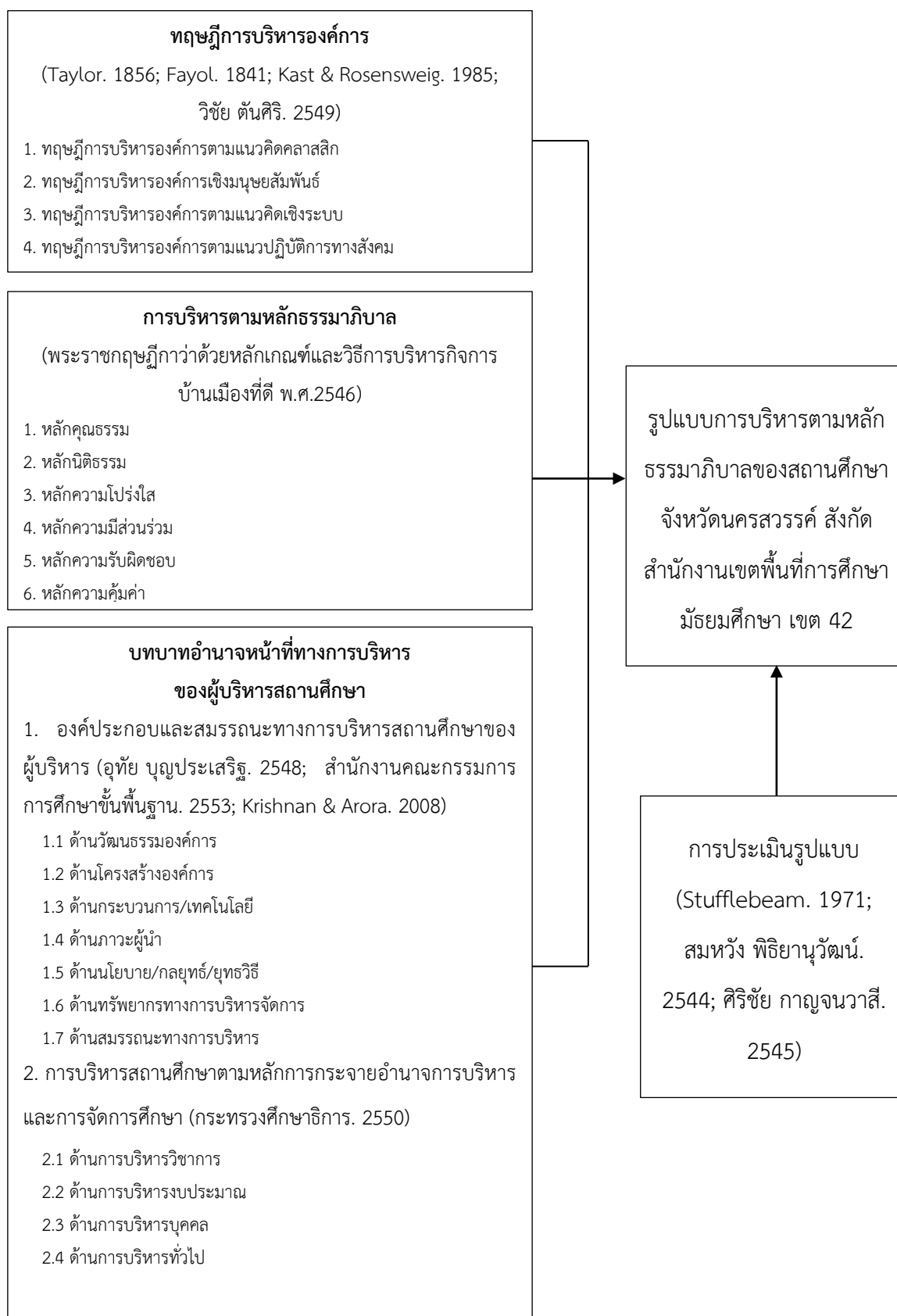
8.2) การบริหารตามหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา การบริหารโรงเรียน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 4 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550)

1. ด้านการบริหารวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ
3. ด้านการบริหารบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

8.3) หลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553) ประกอบด้วย

1. หลักคุณธรรม
2. หลักนิติธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักความมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

สรุปได้ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

9) การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

9.1) บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ตั้งอยู่ เลขที่ 105/30 หมู่ 10 ถนนนครสวรรค์-พิษณุโลก ตำบลวัดไทร อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 37 โรงเรียน จำนวนครู 1,700 คน จำนวนนักเรียน 32,115 คน และจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 21 โรงเรียน จำนวนครู 703 คน จำนวนนักเรียน 11,862 คน รวมสถานศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 58 โรงเรียน จำนวนครู 2,403 คน จำนวนนักเรียน 43,977 คน (ข้อมูลพื้นฐาน 10 มิถุนายน 2562)

ตารางที่ 1 ขนาดโรงเรียนจำแนกขนาดโรงเรียนตามเกณฑ์โรงเรียนมัธยมศึกษา

รายการ	จังหวัด นครสวรรค์	จังหวัด อุทัยธานี	จำนวนโรงเรียน
โรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียน 1-499 คน)	18	15	33 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 500-1499 คน)	11	3	14 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียน 1500-2499 คน)	5	3	8 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 2500 คนขึ้นไป)	3	-	3 โรงเรียน
รวมทั้งสิ้น	37	21	58 โรงเรียน

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 (2562: 15)

9.2) สภาพปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

สภาพปัญหา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 (นครสวรรค์-อุทัยธานี) ได้นำนโยบายพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ ส านักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 แผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาเชื่อมโยงกับอานาจหน้าที่ของส านักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา และก าหนดเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาที่เน้นการพัฒนาทั้งระบบในทุกองค์ประกอบ ซึ่งส่งผลต่อความส าเร็จที่มุ่งเน้นผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และความเป็น Thailand 4.0 เรียกว่า 5 S Model มุ่งพัฒนาสู่ความเป็นเลิศใน 5 ด้าน คือ 1) ส านักงานเป็นเลิศ (SMART AREA) 2) โรงเรียนเป็นเลิศ (SMART SCHOOL) 3) ผู้บริหารเป็นเลิศ (SMART PRINCIPAL) 4) บุคลากร ครูเป็นเลิศ (SMART TEACHER) และ 5) นักเรียนเป็นเลิศ (SMART STUDENT) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และใช้เครื่องมือในการนำองค์การ คือ การบริหารจัดการ

แบบมีส่วนร่วมที่ยึดหลักธรรมาภิบาล ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ ภายใต้วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม และเป้าประสงค์ของ องค์การ ตามกรอบภารกิจการกระจายอำนาจ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงาน บุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่ การศึกษาปัญหา การวางแผนการดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมโครงการ และการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบสภาพปัญหาในการดำเนินงานที่สำคัญ โดยสรุป ได้ดังนี้

1. การส่งเสริมให้เกิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 100 การสรุปลงความรู้ที่ได้จากการทำ KM / PLC ยังไม่เป็นแบบอย่างชัดเจน และนำผลการดำเนินงานที่ได้จากการทำ KM / PLC ไปใช้ในการพัฒนายังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายภายในองค์การ
2. การส่งเสริมสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายยังไม่ครอบคลุมครบถ้วนทุกโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก
3. แนวโน้มของโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการลดลงของกลุ่มประชากรวัยเด็กและวัยแรงงาน
4. การส่งเสริม และจัดทำข้อมูลการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และนำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ไม่ครอบคลุมทุกด้าน และไม่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการขาดแคลนบุคลากร (ซึ่งมีการย้ายตามโครงสร้างใหม่ และเปลี่ยนผู้รับผิดชอบ)
5. การบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากขาดแคลน บุคลากรในกลุ่มงานบริหารงานบุคคล บุคลากรส่วนใหญ่เป็นลูกจ้าง (จ้างเหมาบริการ) ทำให้ไม่สามารถทำงานตามระเบียบ กฎหมายได้อย่างเต็มที่ ความเข้าใจขอบข่ายงานเป็นไปได้น้อย ส่งผลให้การพัฒนามิเป็นไปตามเป้าหมาย แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42
6. ผลงานหรือผลการดำเนินงานของกลุ่ม/หน่วย ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่บรรลุเป้าหมาย ประสบความสำเร็จตามภารกิจ ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และขาดการนำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา และสถานศึกษา
7. งบประมาณในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขาดแคลน ไม่มีสภาพคล่อง เนื่องจากได้รับจัดสรรงบประมาณจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการพัฒนา งบประมาณส่วนใหญ่จำเป็นต้องนำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการสำนักงาน และการบริหารงานบุคลากร ซึ่งมีความขาดแคลนจากกรอบโครงสร้างมากกว่าร้อยละ 50

จากประเด็นสภาพปัญหาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ได้วิเคราะห์ผล พบว่า ประเด็นหลักของปัญหา คือ เรื่องของงบประมาณในการพัฒนาซึ่งมีอยู่จำกัด ทำให้ขาดสภาพคล่องในปฏิบัติและการบริหารจัดการ กิจกรรม-โครงการที่ได้วางแผนการดำเนินการไว้ในบางโครงการต้องระงับ และชะลอไว้ ทำให้

การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ส่งผลต่อการเกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมา ประกอบกับความขาดแคลนบุคลากร ซึ่งไม่ครบตามโครงสร้างกรอบงานที่ควรมี ทำให้ต้องใช้งบประมาณส่วนหนึ่งในการจัดจ้างบุคลากรมาปฏิบัติภาระงานที่จำเป็นเพื่อการแก้ปัญหา และประสิทธิภาพของงาน

นอกจากนี้ ผลคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ผลคะแนนการประเมิน 81.9, พ.ศ. 2560 ผลคะแนนการประเมิน 85.39, พ.ศ. 2561 ผลคะแนนการประเมิน 85.51 และ พ.ศ. 2562 ผลคะแนนการประเมิน 81.18 (ระดับ B) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42, 2562: 25)

9.3) ความหมายของหลักธรรมาภิบาล (Good governance)

คำว่า Good governance มีการใช้คำศัพท์ที่ใช้กันอยู่หลายคำ ได้แก่ ธรรมาภิบาล การปกครองที่ดี ธรรมรัฐ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี อย่างไรก็ตาม Good governance โดยศัพท์ หมายถึง กติกาหรือกฎเกณฑ์การบริหารการปกครองที่ดีเหมาะสม และเป็นธรรม ที่ใช้ในการธำรงรักษาสังคมบ้านเมืองและสังคม อันหมายถึงการจัดการบริหารทรัพยากรและสังคมที่ดีในทุก ๆ ด้านและทุก ๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของ คณะรัฐมนตรีส่วนราชการองค์กรของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการองค์กรของเอกชน ชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคลเอกชน และภาคประชาสังคม คำว่าธรรมาภิบาล มีหน่วยงานองค์กรและบุคคลต่าง ๆ ให้ความหมายแตกต่างกันไป ดังนี้ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2541: 2) อธิบายว่า ธรรมาภิบาล เป็นคำสนธิระหว่างคำว่า ธรรม ซึ่งแปลว่า ความดีหรือเกณฑ์กับคำว่า อภิบาล ซึ่งแปลว่า บำรุงรักษา ปกครอง เมื่อรวมกัน เป็นคำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การปกครองที่ดี ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ให้คำนิยาม การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือธรรมาภิบาล ไว้ว่า เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุม ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายข้าราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคี และร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยา ภาวะวิกฤต หรือภัยอันตราย ที่อาจจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญความเป็นไทยและกระแสโลกยุคปัจจุบัน ธนาकरโลกให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาลเป็นลักษณะและวิถีทางของการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมืองโดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา

องค์การสหประชาชาติ (United nations) ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างเท่าเทียมกัน และมีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ให้ความหมาย ธรรมาภิบาล หมายถึง การดำเนินงานของภาคการเมืองการบริหารและภาคเศรษฐกิจที่จะจัดการกิจการของประเทศในทุกระดับ ประกอบด้วยกลไกกระบวนการ และสถาบันต่าง ๆ ที่ประชาชนและกลุ่มสามารถแสดงออก ซึ่งผลประโยชน์ปกป้องสิทธิของตนเอง

ตามกฎหมาย และแสดงความเห็นที่แตกต่างกันบนหลักการของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การส่งเสริมหลักนิติธรรมเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดลำดับความสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมยืนอยู่บนความเห็นพ้องต้องกันทางสังคม และเสียงของคนยากจน และผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิจารณาในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการพัฒนา

ธนาคารพัฒนาเอเชีย กล่าวว่า ธรรมนูญคือ การมุ่งความสนใจไปที่องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่า นโยบายที่กำหนดไว้ได้ผล หมายถึง การมีบรรทัดฐาน เพื่อให้มีความแน่ใจว่ารัฐบาลสามารถสร้างผลงานตามที่สัญญาไว้กับประชาชนได้

องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) กล่าวถึงธรรมนูญว่า เป็นรากฐานของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม จนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนพึ่งตนเองได้ และมีความยุติธรรมทางสังคม

อันวิน (Annan) เลขาธิการองค์การสหประชาชาติกล่าวว่า ธรรมนูญเป็นแนวทางการบริหารงานของรัฐที่ก่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม สร้างเสริมประชาธิปไตย มีความโปร่งใส และเพิ่มประสิทธิภาพ

จากความหมายของหลักธรรมนูญที่มีผู้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า หลักธรรมนูญเป็นหลักการที่จะนำมาใช้ในการจัดระเบียบการบริหารจัดการทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขโดยอาศัยการมีส่วนร่วม และสร้างความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรมให้เป็นไปตามหลักกฎหมายแห่งรัฐ หรือองค์การนั้น ๆ

9.4) การบริหารงานตามหลักธรรมนูญ

รัฐบาลไทยมีมติเห็นชอบกับวาระแห่งชาติว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีขึ้น เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 และได้ประกาศเป็นระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมและผลักดันให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสุขความปลอดภัย แก่ประชาชน และทำให้การเมือง เศรษฐกิจ สังคมมีเสถียรภาพเอื้อต่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป ช่วง 20 ปีที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมืองการพัฒนาประชาธิปไตยที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาด้านต่าง ๆ เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องตื่นตัว และได้ทุ่มเททรัพยากรเพื่อการปฏิรูปการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมของตนเองให้ทันโลกทันสมัย สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อม และกติกาใหม่ของสังคม สาเหตุหลักที่ผลักดันให้กระแสดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, 2546, หน้า 1-10) ได้แก่ ภาครัฐในโลกยุคใหม่ต้องปรับลดบทบาทจากผู้ปกครองเป็นผู้ให้บริการ และธำรงรักษาความเป็นธรรมในสังคม ภาคประชาชน และภาคเอกชนมีบทบาทในการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมมากขึ้น ภาคเอกชนได้ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการตามหลักการบริหารงานสมัยใหม่อย่างต่อเนื่อง และรวดเร็วเพื่อความอยู่รอด และการแข่งขัน ภาครัฐไม่

สามารถปรับตัว ให้ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็วรุนแรง เปิดกว้าง และมีการแข่งขันสูงขึ้น ผลจากการที่ภาครัฐปรับตัวไม่ทันการณ์ ภาครัฐมีความอ่อนแอถ้าสมัยไม่สามารถบริหารจัดการประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศตกต่ำ เกิดภาระหนี้ท่วมทับ สังคมเสื่อมศรัทธาในภาครัฐ ทั้งในเรื่องการบริหารและการทุจริตประพฤติมิชอบ ท่ามกลางกระแส การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กติกาของสังคม และการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ใช้จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตามยุคตามสมัย ในสังคมสมัยใหม่ทุกประเทศมีแนวทางการปรับปรุงการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่เป็นจุดร่วมเหมือนกัน คือ ความสงบสุขของประชาชน เสถียรภาพ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลเท่าทันโลก อันจะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก ประเทศไทยก็มีการปรับเปลี่ยนหลายประการ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ของสังคมใหม่โดยปรากฏในรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คือ ความพยายามในการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับสังคมไทย โดยเน้นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้นการประกันและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนภาครัฐมีการบริหารการปกครองที่โปร่งใส สามารถ ถูกตรวจสอบโดยประชาชนมากขึ้น (เรื่องวิทย์เกษสุวรรณ, 2550, หน้า 249)

9.5) องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม คือการตรากฎหมายกฎ ระเบียบข้อบังคับ และกติกาต่าง ๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และสมาชิกโดยมีการยินยอมพร้อมใจ ถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนาการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่กระทำกันตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2. หลักคุณธรรม คือการยึดถือ และเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการธรรมาภิบาล เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์กร หรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

3. หลักความโปร่งใส คือการทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไก การทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐ และภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

4. หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ และจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐ หรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคี และความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

5. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมือง และข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันเวลาที่

6. หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องตระหนักว่า มีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ในการบริหารจัดการ จำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัด และความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมาย ไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยรวม

9.6) ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารสถานศึกษาด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มาบูรณาการกับการดำเนินงานวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ในการจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดีและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

การบริหารแบบธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ประกอบด้วย (เกษม วัฒนชัย. 2546)

1. การบริหารการศึกษาต้องสอดคล้อง และตอบสนองต่อนโยบาย และความต้องการของระบบการศึกษาไทย ในหลักธรรมาภิบาลงบประมาณทุกบาทที่โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา หรือกระทรวงศึกษาธิการได้มาต้องใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจะคอร์รัปชั่นไม่ได้ ตรงนี้เป็นหลักธรรมาภิบาลที่สำคัญ

2. กระบวนการบริหารต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล Effectiveness)

3. ทุกขั้นตอนต้องโปร่งใส (Transparency) และมีเหตุผล (Reasonableness)

เงื่อนไขความสำเร็จในการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา ประกอบด้วย (ธีระ รุญเจริญ. 2548)

1. ให้ชุมชนมีส่วนร่วม

2. โปร่งใสในการดำเนินการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ

3. มุ่งคุณภาพ / ประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นที่ตั้ง

4. พึ่งตนเองเป็นหลัก

5. ทำงานด้วยความรับผิดชอบ

6. หน่วยงาน / องค์กรที่เกี่ยวข้องให้อิสระในการดำเนินการ

7. เน้นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล / คณะกรรมการ

8. จัดให้มีสารสนเทศครบถ้วน

9. ประกันคุณภาพการศึกษา

10. ประเมิน ตรวจสอบ เป็นระยะ

คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) กล่าวว่า ขั้นตอนการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาธรรมาภิบาลในหน่วยงาน ซึ่งอาจเลือกนำไปปฏิบัติทั้งหมด หรือบางขั้นตอน และอาจจัดลำดับขั้นตอนก่อนหลังตามความเหมาะสมของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด และควรดำเนินการตามหลักความโปร่งใสและ สามารถตรวจสอบได้ โดยที่คณะกรรมการพึงคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และยังคงเป็นบุคคลที่ซื่อตรง มีหลักการและยึดถือความถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดนโยบายเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นปัจจัยที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถานศึกษาเพราะจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การวางกรอบทิศทางและนโยบายของสถานศึกษานั้นต้องมีการกำหนดนโยบายของเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจน และมีมาตรการผลักดันให้มีการปฏิบัติตาม

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อควบคุม และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางที่วางไว้เป็นระยะ โดยคณะกรรมการพิจารณา ถึงความเหมาะสมในการเข้ามามีส่วนร่วมและแสดงบทบาทในการกำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาเพื่อให้คณะกรรมการสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ นำความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่สถานศึกษาในการ ดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้อย่างสัมฤทธิ์ผล

ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษาต้องสร้าง ระบบติดตามและประเมินผลขึ้นมาเพื่อกำกับการดำเนินงานตามแผนการทำงาน ซึ่งสามารถทำได้อย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ และนำสารสนเทศไปสู่การปรับปรุงแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่ผลการดำเนินงาน การใช้หลักธรรมาภิบาลทำให้องค์การ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน ทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตามและตรวจสอบ โดยมีประชาชนหรือองค์กรภายนอกมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารองค์การ เพราะการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในองค์การเป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงาน และการทำงานในองค์การเป็นการจัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดี ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพไม่สิ้นเปลือง การติดตามการทุจริต ความโปร่งใส โดยคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะได้รับผลกระทบ เนื่องจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงาน ในหน่วยงานของรัฐนั้นจะเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

ธีระ รุณเจริญ (2550) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเหมาะสม มีแนวทางการบริหารสอดคล้องกับหลักจัดการบริหาร จัดการโรงเรียน การบริหารงานจะต้องเป็นรูปแบบใหม่ เพราะประสิทธิภาพของการดำเนินงานของโรงเรียน ขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้นำในการบริหารจัดการศึกษาโดยจำเป็นต้องจัดหาทรัพยากรวิชาการ และข้อมูลสารสนเทศจัดการ กำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ประสานและสร้างความร่วมมือกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว และองค์กรต่าง ๆ เพื่อทุกฝ่ายจะได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และได้กล่าวถึงเงื่อนไขความสำเร็จในการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา มีเงื่อนไขดังนี้

1. ใช้ชุมชนมีส่วนร่วม
2. โปร่งใสในการดำเนินการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ
3. มุ่งคุณภาพ ประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นหลัก

4. พึ่งตนเองเป็นหลัก
5. ทำงานด้วยความรับผิดชอบ
6. หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญเป็นอิสระในการดำเนินการ
7. เน้นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล คณะกรรมการ
8. จัดให้มีสารสนเทศครบถ้วน
9. ประกันคุณภาพการศึกษา
10. ประเมิน ตรวจสอบเป็นระยะ ๆ

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2553) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

1. การบริหารตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล คำนึงถึง ความเป็นธรรม ความยุติธรรม มีความรัดกุม และรวดเร็ว การประยุกต์หลักนิติธรรมไปใช้ในสถานศึกษาได้แก่

1.1 งานวิชาการ ได้แก่ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติการสอน โดยยึดระเบียบ มาตรฐานการปฏิบัติงานที่คุรุสภากำหนด และมาตรฐานการปฏิบัติตน มาตรฐานความรู้ ประสบการณ์วิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพครู พ.ศ. 2539 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้จัดการเรียนการสอนตาม แนวทางการจัด การศึกษาตามพระราชบัญญัติ

1.2 งานงบประมาณ ได้แก่ การที่ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามให้ครูผู้มีหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง และดำเนินการงานพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ กำหนดผู้รับผิดชอบการเงินบัญชี และพัสดุชัดเจนของงบประมาณแต่ละหมวด บริหารงบประมาณ ตามระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จัดระบบตรวจสอบ ถ่วงดุลการบริหารงบประมาณ เป็นต้น

1.3 งานบุคลากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้ประพฤติ ปฏิบัติตน ตามวินัยของข้าราชการ รู้จักพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่ส านักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากร ทางการศึกษาได้กำหนดแนวปฏิบัติเอาไว้ มีกฎระเบียบหรือข้อบังคับสำหรับใช้ ปฏิบัติงานร่วมกัน นำกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นมาใช้อย่างเคร่งครัด ประเมินผลงานบุคลากร ตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด ออกค าสั่ง มอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติไว้ชัดเจน เป็นต้น

1.4 งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติตาม ระเบียบว่าด้วย งานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และแก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรม ในสถานศึกษา ระเบียบว่าด้วยการ ลงโทษนักเรียน ระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

2. การบริหารตามหลักคุณธรรม (Morality) หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติการประยุกต์หลักคุณธรรมไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

2.1 งานวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้นำหน่วยการ เรียนรู้ตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคีมีน้ำใจ เป็นต้น

2.2 งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา กำกับติดตามไม่ให้ครูและ บุคลากรมีการทุจริตในการใช้จ่ายงบประมาณ ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงบประมาณ จัดสรร งบปัจจัยพื้นฐานให้แก่ นักเรียนอย่างเป็นธรรม จัดสรรงบอาหารกลางวันให้กับนักเรียนอย่างเป็นธรรม จัดหาเงินทุนการศึกษาแก่นักเรียนเรียนดี ประพฤติดี เพื่อให้โอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

2.3 งานบริหารงานบุคคล การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัย ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย

2.4 งานบริหารทั่วไป เช่น การจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยึดมั่นใน 3 ดี คือ ประชาธิปไตย คุณธรรมจริยธรรม และการห่างไกลยาเสพติด

3. การบริหารตามหลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ความโปร่งใสพอเทียบได้ว่ามีความหมายตรงข้าม หรือเกือบตรงข้ามกับการทุจริต คอร์รัปชั่น โดยที่เรื่องทุจริต คอร์รัปชั่น ให้มีความหมายในเชิงลบ ความโปร่งใส เป็นคำศัพท์ที่ให้ความหมายในเชิงบวก และให้ความสนใจในเชิงสงบสุข ประชาชนหรือผู้ปกครองเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ประชาชนหรือผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจนในการนี้เพื่อเป็นสิริมงคลแก่บุคลากร ที่ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ขออัญเชิญพระราชกระแสรับสั่งในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่ง ได้แก่ ผู้มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้ร้น้อยก็ยอมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ และในการบริหารในโรงเรียนควรยึดหลักดังนี้ การประยุกต์ธรรมาภิบาล " หลักความโปร่งใส " ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

1) งานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูได้วัดและประเมินผลการเรียนด้วยความโปร่งใส ไม่ให้มีการทุจริตในการสอบ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความโปร่งใส และส่งเสริมให้มีการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ. 2540 ในเรื่องการ ขอรายงานการวัดผลของผู้เรียน หรือคะแนนสอบทั้งภาคปฏิบัติและภาคความรู้

2) งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน มอบหมายให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชีและการพัสดุด้วยความโปร่งใส ก่อนดำเนินงาน ตามโครงการขออนุมัติงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณ ให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบด้วย มีแผนการใช้จ่ายเงินตามแผนงานโครงการอย่างชัดเจน คณะกรรมการ สถานศึกษาได้รับรู้และอนุมัติงบประมาณ แผนงบประมาณมีความสัมพันธ์กับการใช้จ่ายจริง เปิดเผย งบประมาณให้ที่ประชุมผู้ปกครองทราบ เป็นต้น

3) งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อเลื่อนเงินเดือนด้วยความโปร่งใส ประเมินผลการปฏิบัติงานครูและบุคลากรระบบเปิด จัดท าคะแนนผลการปฏิบัติงานไว้ตรวจสอบ การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้ครูได้รับทราบร่วมกัน จัดสรรทุนการศึกษา หรือ งบปัจจัยพื้นฐานให้กับนักเรียนอย่างโปร่งใส ครูและบุคลากรในโรงเรียนรับทราบ งบประมาณร่วมกัน

4) งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจการต่าง ๆ เช่น การรับนักเรียนเข้าเรียนด้วยความโปร่งใส ไม่มีสินบน แจ้งงบประมาณแก่ผู้ปกครองทราบก่อน ดำเนินการจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนแต่ละภาคเรียน เป็นต้น

4. การบริหารตามหลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การ ให้โอกาส ให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่อง ต่างๆ เช่น เป็น คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และหรือคณะท างาน โดยให้ข้อมูล ความคิดเห็น แนะนำ ปรีกษา ร่วม วางแผนและร่วมปฏิบัติ การประยุกต์ธรรมาภิบาล "หลักการมีส่วนร่วม" ไปใช้ ในการบริหารสถานศึกษา

1) งานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูทำงานแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ การศึกษาสภาพภายใน และภายนอก การวางแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมินผลการดำเนินงาน ตามโครงการ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประสาน ความร่วมมือกับชุมชนในการใช้แหล่ง เรียนรู้ เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน จัดตั้ง เครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

2) งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ภายใน มอบหมายให้มีผู้ปฏิบัติด้านการเงิน การบัญชีและการพัสดุเป็นคณะท างานร่วมกันจัดท า บัญชีการเงิน การรับ จ่าย การดำเนินการเรื่องจำหน่ายพัสดุมีที่มงานรับผิดชอบ ระดมทรัพยากร จากชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษา ประสานความร่วมมือหางบประมาณเพื่อการศึกษา ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาเสนอความเห็นการใช้เงิน ให้ ครูและบุคลากรเสนอแนะการใช้เงินเพื่อการศึกษา เป็นต้น

3) งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบประชาธิปไตย ให้ทุก ฝ่ายเข้ามามีส่วนให้ข้อเสนอแนะ เริ่มตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง สภานักเรียน ให้ครูและ บุคลากรร่วมประเมินผลงานซึ่งกันและกัน ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ร่วมกำหนดนโยบาย เป็นต้น

4) งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ ผู้เกี่ยวข้องได้ เข้ามามีส่วนรับรู้และตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน มีการท างานเป็นทีม มีการจัดกิจกรรม ร่วมกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน เป็นต้น

5. การบริหารตามหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การ ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ความส านักในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหาร จัดการ การ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้า ที่จะยอมรับผลดีและ ผลเสียจากการกระทำ ของตนเอง การประยุกต์ธรรมาภิบาล “หลักความ รับผิดชอบ” ไปใช้ในการบริหาร สถานศึกษา

1) งานวิชาการ ส่งเสริมให้ครูท างานด้วยความรับผิดชอบโดยเฉพาะการเรียนการสอน กิจกรรมสอนซ่อมเสริม การวัดผลประเมินผลด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม การเอาใจใส่นักเรียน ที่ตนเอง รับผิดชอบสอน ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ครูท าวิจัย ในชั้นเรียน ส่งเสริม ครูจัดกิจกรรมฝึกนักเรียนให้รับผิดชอบต่อตนเอง เป็นต้น 39

2) งานงบประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ภายใน เพื่อ ตรวจสอบถ่วงดุล และการส่งเสริมความรับผิดชอบการปฏิบัติงานการเงินในสถานศึกษา เป็นต้น

3) งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากระจายงานในความ รับผิดชอบให้กับ บุคลากร ได้ช่วยกันรับผิดชอบ และมอบงานให้ท าดตามความรู้ความสามารถ ความถนัดและประสบการณ์ใน การท างาน ส่งเสริมครูและบุคลากรยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

4) งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน เป็นหุ้นส่วนของปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดให้ครูและบุคลากรรับผิดชอบเป็นที่ปรึกษาคุ้มหมู่บ้าน จัดให้ครู บุคลากรรับผิดชอบอยู่เวรยามสถานที่ราชการ

6. การบริหารตามหลักความคุ้มค่า (Cost - effectiveness or Economy) หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ให้สมบูรณ์ยั่งยืน การประยุกต์ธรรมาภิบาล " หลักความคุ้มค่า " ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

1) งานวิชาการ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูท การสอนโดยใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อจะ ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการใช้ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้คุ้มกับงบประมาณที่ได้ลงทุนไป

2) งานงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคุ้มค่าคุ้มทุนหรือไม่ และ รายการใดมีการประหยัดงบประมาณ หรือใช้งบประมาณน้อยแต่ได้ผลเกินความคาดหมาย

3) งานบริหารงานบุคคล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากระจายงานในความ รับผิดชอบให้กับบุคลากรได้ช่วยกันรับผิดชอบ และมอบงานให้บุคลากรได้ช่วยกันประหยัดพลังงาน ไม่ว่าจะเป็นการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า ประหยัดวัสดุ เป็นต้น

4) งานบริหารทั่วไป หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทำงานธุรการขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ช่วยกันรับผิดชอบดูแลอาคารสถานที่และช่วยกันรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินราชการ การนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาก็เพื่อเป้าหมายสำคัญคือการบรรลุผลผลิตของสถานศึกษา คือนักเรียนเป็นคนดีเป็นคนเก่ง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการใช้ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา จะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการบริหารซึ่งเกิดจากการบูรณาการนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อ หลักความคุ้มค่า ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีศักยภาพสอดคล้องกับนโยบาย เกิดความโปร่งใสทุกขั้นตอน สามารถตรวจสอบได้ สร้างความน่าเชื่อถือให้กับบุคคลทั่วไป

9.7) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

1. ความหมายของการพัฒนารูปแบบ

ไวลเลอร์ (Willer. 1967) กล่าวว่า รูปแบบ เป็นการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับชุดของ ปรากฏการณ์ โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัย ทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของ นิยามความสัมพันธ์ และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบที่มีความเที่ยงตรง จะพัฒนาเป็นทฤษฎีต่อไป

สโตนเนอร์; และ วานเคิล (Stoner & Wankle. 1986) ให้คำนิยามรูปแบบว่า เป็นการจำลอง ความจริงของปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่เป็นกระบวนการ ของ ปรากฏการณ์นั้น ๆ ให้ง่ายขึ้น

คีฟส์ (Keeves. 1988: 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรมีข้อกำหนด (requirement)

4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship)

2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นสามารถถูกตรวจสอบได้ โดยการ สังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจาก รูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของ ตัวแปรใน ลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

สรุปว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวแทนของโครงสร้างทางความคิด หรือองค์ประกอบ และ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของเรื่องที่ศึกษา อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลอง อย่างง่าย หรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนา ขึ้นมาเพื่อแสดงหรือ อธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นหรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการ ทำนายปรากฏการณ์ที่จะ เกิดขึ้นตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

2. การพัฒนารูปแบบ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ได้กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบว่า รูปแบบมักเกิด จากการวิจัย หรือการสร้าง Model หรือรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ทางการบริหาร ซึ่งอาจกระทำได้ 2 ขั้นตอน คือ

2.1 การสร้างหรือการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตาม สมมติฐานโดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกัน หรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนด องค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างองค์ประกอบหรือตัว แปรนั้น หรือลำดับก่อนหลังของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบนี้จะต้องใช้หลักเหตุผลเป็น รากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้าซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยอาจจะคิด โครงสร้างของรูปแบบขึ้นก่อนแล้วปรับปรุง โดยอาศัยข้อสังเกตจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด

รูปแบบหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษาองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรแต่ละตัวแล้วคัดเลือกองค์ประกอบย่อย หรือตัวแปรที่สำคัญ ประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ ผู้วิจัยควรกำหนดหลักการในการพัฒนารูปแบบอย่างชัดเจน เช่น เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อนสามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย

2.2 การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้นแล้ว จำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนา โดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบของคนอื่นและผลการวิจัยที่ผ่านมาแล้วหรือแม้ได้รับการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ (ในขั้นนี้บางครั้งใช้คำว่า การทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ) การทดสอบรูปแบบ หรือการตรวจสอบรูปแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบในการปฏิบัติจริง หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยวิธีการตรวจสอบมีหลายวิธี เช่น วิธีการตรวจสอบเชิงปริมาณ และการตรวจสอบเชิงคุณลักษณะ ที่ซึ่งผลของการตรวจสอบนำไปสู่การปฏิเสธหรือยอมรับรูปแบบ และการนำไปสู่การสร้างรูปแบบใหม่ หรือการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิมและสร้างทฤษฎีต่อไป

รัตนะ บัวสนธิ์ (2552) ได้นำเสนอแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย ขั้นตอนในการพัฒนา ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ สังเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ หรือการสังเคราะห์ เอกสาร และงานวิจัย เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพความต้องการผลิตภัณฑ์รวมทั้งลักษณะของผลิตภัณฑ์ ที่ต้องการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการนำความรู้หรือผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยให้มีลักษณะหรือรูปแบบตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการสร้าง หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์นี้อาจต้องใช้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการสร้างผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด เมื่อสร้างผลิตภัณฑ์เสร็จแล้วก็จะต้องนำไปตรวจสอบความเหมาะสม และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ผลิตภัณฑ์เป็นการนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงานในขั้นตอนนี้จะมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการออกแบบแผนการทดลอง (Experimental Design) ว่าจะใช้แบบแผนใดจึงจะเหมาะสมควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนได้ดี และทำให้การวิจัยเกิดความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) ได้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลสรุป เป็นการประเมินผลการใช้ผลิตภัณฑ์ในภาพรวม ทั้งหมด ซึ่งประเมินทั้งตัวผลิตภัณฑ์ กระบวนการใช้ผลิตภัณฑ์ ผลที่ได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ผลที่ได้จากการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548) สังเคราะห์แนวคิดการตรวจสอบรูปแบบเชิงคุณลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ ความเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดี ทั้งนี้ มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจาก

ประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิตนเอง โดยไม่ได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-Based Model)

2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน ไม่อาจใช้เครื่องมือใด ๆ วัดได้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่มีองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้นมาเป็นผู้วินิจฉัยจึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. เป็นรูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตามอัธยาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การสร้างรูปแบบหรือออกแบบแนวคิดขึ้นมาในรูป ของการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหาทางทฤษฎีต่าง ๆ โดยกระบวนการทางทฤษฎี และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบนั้น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะทางในเรื่องนั้น ๆ ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้เป็นรูปแบบการบริหารงานต่าง ๆ หรืออาจรวมทั้งการตรวจสอบ ความเชื่อมั่นโดยการทดลองใช้แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาจุดบกพร่อง แก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำเสนอ เผยแพร่ และนำไปใช้ในการบริหารจัดการ หรือแก้ปัญหางานที่เกิดขึ้นได้ตรงตามสภาพที่เป็นอยู่เพื่อให้เกิดผลที่ดีตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย

9.8) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบ

การประเมินเป็นกลไกสำคัญนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา โดยเน้นประโยชน์ที่ผู้รับบริการ และผู้เกี่ยวข้องการประเมินไม่ใช่เป็นการตรวจสอบเพื่อจับผิดแต่อย่างใด ในปัจจุบันมีผู้เห็นความสำคัญ ของการประเมิน และเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินมากขึ้น ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงสาระของการประเมินเกี่ยวกับความหมายของการประเมิน ความสำคัญของการประเมิน วิธีการประเมิน ประเภทการประเมิน และขั้นตอนการประเมิน โดยสรุปดังนี้

1. ความหมายของการประเมิน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ (เชิงคุณค่า) เพื่อช่วยให้ผู้มีอำนาจ หรือผู้เกี่ยวข้องได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) สรุปความหมายของการประเมินว่าเป็นกระบวนการศึกษาสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research Oriented) เป็นการตรวจสอบการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ช่วยเสนอสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและเป็นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน

พิสนุ พงศ์ศรี (2549) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสิน คุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยนำผลการวัดมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสามารถนำผลการประเมิน ไปใช้ในการตัดสินใจ เพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินรวมทั้งการวางแผนการดำเนินงานในครั้งต่อไป

2. ความสำคัญของการประเมิน

การประเมินมีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารงาน เนื่องจากให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบริหาร (Administrative) การประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม กำกับกับการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลด้านจิตวิทยา (Psychological) การประเมินสามารถใช้เป็นกลยุทธ์สำหรับการกระตุ้นให้เร้าความสนใจและสร้าง ความตื่นตัวในการปฏิบัติงาน

ด้านรัฐศาสตร์ (Sociological) การประเมินสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติ (Accountability) ตลอดจนสามารถใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างแรง สนับสนุน

นอกจากนี้ สมคิด พรหมจ้อย (2550) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการประเมินที่มีต่อการวางแผน การบริหารงานที่ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ นำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดแผนงาน และ โครงการการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ โดยประโยชน์ของการประเมินจะทำให้การ จัดหาข้อมูล เกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานที่นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับ การปรับปรุงหรือ เปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินงานโครงการให้เป็นไปได้ตามทิศทางที่ต้องการทำให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกประสิทธิภาพ ของการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไรคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีข้อมูลเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน และนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

3. วิธีการประเมิน

วิธีการประเมินแบ่งได้ 2 วิธีการใหญ่ ๆ ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545)

3.1 การประเมินด้วยวิธีเชิงระบบ (Systematic Approach) จะใช้แนวทางปรนัย นิยม (Objectivism) โดยนักประเมินจะมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างแน่ชัดและใช้เครื่องมือมาตรฐาน ในการ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลตามเกณฑ์มาตรฐานสากลที่กำหนดไว้

3.2 การประเมินด้วยวิธีเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Approach) จะใช้แนวทาง อัตนัยนิยม (Subjectivism) การประเมินอยู่บนหลักการของวิธีการดำเนินงานที่ยืดหยุ่น นักประเมินจะ กำหนดมาตรฐาน หรือเกณฑ์ในการตัดสินใจคุณค่าขึ้นเองตามเหตุผลของตน และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ อย่างครอบคลุมตาม สภาพธรรมชาติ และใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญของผู้ประเมินเป็นเกณฑ์ในการ สรุปผล

แนวทางการประเมินทั้ง 2 วิธี ต่างมีข้อดีและข้อเสีย วิธีเชิงระบบ ข้อดีที่สำคัญ คือ เรื่องความ ชัดเจนเป็นปรนัยน่าเชื่อถือ และนักประเมินไม่ต้องเชี่ยวชาญ ส่วนข้อเสียที่สำคัญ คือ สารสนเทศ ที่ได้จะจำกัด ตามกรอบที่กำหนดไว้ขาดความลึกซึ้ง

วิธีเชิงธรรมชาติ ข้อดีที่สำคัญ ด้านความ ยืดหยุ่น เข้าถึงสภาพที่แท้จริงของสิ่งที่ประเมิน และได้ สารสนเทศรอบด้านลึกซึ้ง ส่วนข้อเสีย คือ ขาดความเป็นปรนัยไม่น่าเชื่อถือ นักประเมินต้องมีความเชี่ยวชาญการ เข้าร่วมตามสภาพธรรมชาติ อาจทำให้มีอคติได้ และการประเมินวิธีนี้มีความสิ้นเปลืองสูง

นักประเมินจึงเริ่มนำวิธีการทั้ง 2 มาใช้ร่วมกันในการประเมินเพื่อเสริมซึ่งกันและกันมากขึ้นซึ่ง ในการวิจัยนักวิจัยเริ่มนิยมใช้วิธีการวิจัยทั้ง 2 วิธี ร่วมกันมากขึ้นเช่นกันที่เรียกว่า วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology)

4. ประเภทการประเมิน

พิสนุ พงศรี. (2549) ได้แบ่งประเภท การประเมินตามเกณฑ์ลักษณะการแบ่งไว้ 3 ลักษณะ

4.1 แบ่งตามวัตถุประสงค์การประเมิน

(1) การประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมิน ระหว่างการดำเนินงาน โดยพิจารณาความก้าวหน้าของสิ่งที่ประเมินว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงส่วนใดเพื่อให้ เกิดความเหมาะสมและทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานเพื่อตัดสินความสำเร็จว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมากน้อยเพียงใดหรือ บรรลุเป้าหมายที่ควร จะเป็นเพียงใด

4.2 แบ่งตามช่วงเวลาของการประเมิน

(1) การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นการประเมิน ความ ต้องการจำเป็นในเบื้องต้นก่อนที่จะจัดทำสิ่งใด ๆ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย และการวางแผน

(2) การประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณา ความเป็นไปได้ของสิ่งที่จะดำเนินการ โดยศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จ โดยมักจะประเมินใน ด้านการตลาด หรืออุปสงค์ ด้านเทคนิค ด้านการเงิน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสภาพแวดล้อม เป็นต้น

(3) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินสิ่งที่ป้อนเข้าสู่การ ดำเนินงานว่ามีความเหมาะสมเพียงใดก่อนที่จะเริ่มดำเนินงาน เช่น คน วัตถุดิบ อุปกรณ์ เครื่องมือ และ งบประมาณ เป็นต้น

(4) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน กระบวนการ ดำเนินงานตามที่กำหนด โดยประเมินในขณะที่กำลังดำเนินงานอยู่เพื่อใช้ผลการประเมิน ไปปรับปรุงหรือเพิ่ม ประสิทธิภาพในการดำเนินงานซึ่งมีลักษณะครอบคลุมการประเมินความก้าวหน้า ของโครงการฯ

(5) การประเมินผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ (Output/Product Evaluation) เป็นการ ประเมินผลที่ได้จากสิ่งที่ประเมินหรือผลการดำเนินงานโดยตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสิ่งที่ ประเมิน ว่ามากน้อยเพียงใด

(6) การประเมินผลลัพธ์หรือผลกระทบ (Outcome/Impact Evaluation) เป็นการ ประเมินผลที่ได้ อันเนื่องมาจากผลของสิ่งที่ประเมินหรือการดำเนินงานทั้งที่คาดหวัง และไม่ได้คาดหวังซึ่งเป็นผล ทั้งทางบวกและทางลบเพื่อนำผลไปประกอบการตัดสินใจในการหยุด ยกเลิก ปรับ หรือขยายสิ่งที่ประเมินนั้น ๆ

(7) การประเมินด้วยการติดตาม เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นไปแล้วระยะหนึ่ง (Follow up Evaluation) เป็นการประเมินที่อาจเหลื่อมกับข้อ 2.6 หรือเป็นการประเมินตามหัวข้อ 2.6 เพื่อคอยดูผลที่จะ เกิดขึ้นให้ได้ชัดเจน บางครั้งเรียกกันว่าการติดตามหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน แต่เพื่อให้ไม่สับสนกับคำว่า การ ติดตามระหว่างการทำงาน จึงใช้คำนี้แทน

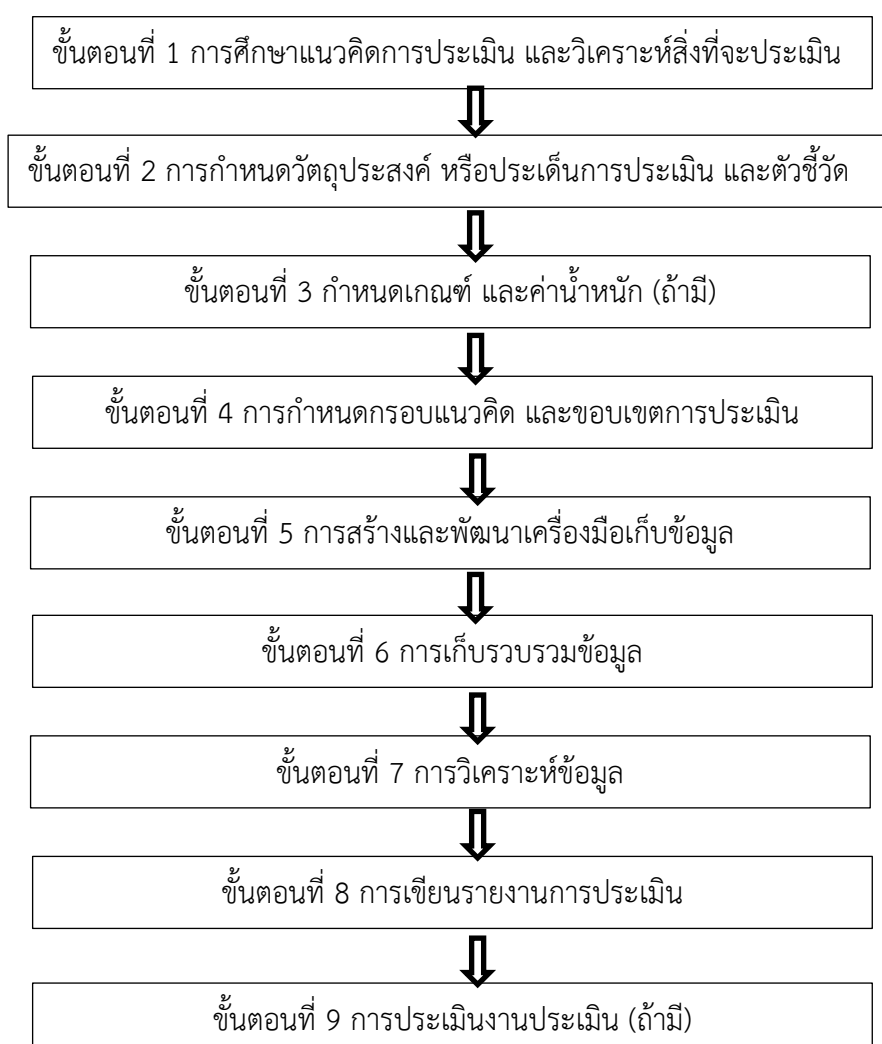
(8) การประเมินงานประเมิน (Meta Evaluation) เป็นการประเมินผลของการประเมินอีก ครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณาคุณภาพโดยศึกษาความถูกต้องและความเหมาะสมของการประเมิน ในด้านต่าง ๆ

4.3 แบ่งตามผู้ประเมิน แบ่งได้ 2 ประเภท

(1) การประเมินโดยผู้ประเมินภายใน (Internal Evaluator Evaluation) ผู้ประเมินเป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องหรือปฏิบัติงานกับสิ่งที่ประเมินนั้นหรือปฏิบัติงานในองค์การที่รับผิดชอบสิ่งที่ประเมิน

(2) การประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก (External Evaluator Evaluation) ผู้ประเมินเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เกี่ยวข้องหรือไม่ได้ปฏิบัติงานกับสิ่งที่ประเมินโดยตรง อาจเป็น บุคลากรของหน่วยงานอื่นหรือหน่วยงานกลาง

การแบ่งประเภทการประเมินข้างต้นอาจมีการดำเนินการในลักษณะผสม เช่น ประเมินร่วมกันระหว่างผู้ประเมินภายในกับภายนอก หรือมีการประเมินทั้งความก้าวหน้า และผลสรุป 5 ขั้นตอน การประเมินโดยทั่วไปจะมีขั้นตอนที่สำคัญ ๆ คล้ายคลึงกัน การกำหนดขั้นตอนการประเมินขึ้นอยู่กับข้อกำหนดรายละเอียดของเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการประเมินว่าจะเน้นด้านใด การประเมินมี 8 ขั้นตอน และถ้ามีการประเมินงาน ประเมินก็จะถือว่าเป็นขั้นตอนที่ 9 รายละเอียดแสดงดังภาพประกอบ 5 (พิสนุ พงศรี. 2549)

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการประเมินรูปแบบ

ที่มา: พิสนุ พงศรี. 2549

จากภาพประกอบ 5 สารโดยสรุปของแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

(1) การศึกษาแนวคิดการประเมินและวิเคราะห์สิ่งที่ประเมิน ขั้นตอนแรก ผู้ประเมินจะต้องทราบและเข้าใจถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมิน ซึ่งต้องศึกษาวิเคราะห์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และศึกษาวิเคราะห์โครงการให้เข้าใจลึกซึ้งก่อน เพื่อให้ได้เป็นข้อมูลไปกำหนดวัตถุประสงค์ และประเด็นในการประเมินผลและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการขั้นตอนต่อไป

(2) การกำหนดวัตถุประสงค์ หรือประเด็นการประเมิน และตัวชี้วัด ที่สำคัญก็คือ เพื่อหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมิน อาจใช้ประเด็นการประเมินเป็นวัตถุประสงค์ย่อย หรือนำประเด็นการประเมินมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป็นข้อ ๆ ก็ได้ ดังนั้นในขั้นตอนนี้สิ่งที่ต้องทำ คือ กำหนดประเด็นการประเมินหรืออาจเรียกว่าตัวประกอบประกอบที่จะประเมิน เมื่อได้ประเด็นการประเมินแล้วต้องนำมาแตกย่อยเป็นตัวชี้วัดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด

(3) การกำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนัก เกณฑ์ในการประเมิน หมายถึง เกณฑ์การตัดสินของแต่ละตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ในขั้นตอนที่ 2 จะกำหนดเป็นกึ่งระดับ หรือในภาพรวมของโครงการจะกำหนดอย่างไร ขึ้นอยู่กับความต้องการรายละเอียดจากสารสนเทศ ยิ่งเกณฑ์หลายระดับก็ยิ่งละเอียดมาก อาจให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดหรือใช้สถิติก็ได้ งานวิจัยนี้จะเน้นการให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนด

(4) การกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการประเมิน นำสาระที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-3 มารวมเป็นกรอบแนวคิดการประเมิน สาระสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ ประเด็นการประเมิน ตัวชี้วัด เกณฑ์ (ถ้ามี) และค่าน้ำหนัก (ถ้ามี) ซึ่งอาจจะทำเป็นตารางกรอบแนวคิด โดยเฉพาะที่มีองค์ประกอบหรือสาระสำคัญ ๆ การกำหนดกรอบแนวคิดนี้ ถ้าจะขึ้นเป็นหัวข้อใหญ่แล้วรวมทั้งตอนที่ 1-3 เข้าด้วยกันก็ได้ แต่งานวิจัยนี้เพื่อให้การเตรียมการประเมินค่อย ๆ ทำเป็นขั้นเป็นตอนจึงนำเรื่องกรอบแนวคิดการประเมินมาไว้ในขั้นตอนที่ 4 ซึ่งบางครั้งอาจพบว่า การกำหนดกรอบแนวคิดการประเมินนี้ เรียกว่า การวางแผนหรือการออกแบบการประเมิน โดยกำหนดเป็นหัวข้อใหญ่ดังกล่าวมาแล้ว เมื่อได้กรอบแนวคิดการประเมินแล้วขั้นตอนต่อมาจะเป็นการกำหนดขอบเขตการประเมิน โดยจะต่อเนื่องจากการกำหนดกรอบแนวคิดการประเมิน โดยพิจารณาว่าประเด็น การประเมินตัวชี้วัด และเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดนั้นจะมีขอบเขตหรือขีดจำกัดเกี่ยวกับ กลุ่มผู้ใช้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ เป็นต้น

(5) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูล เครื่องมือส่วนใหญ่ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ซึ่งต้องสร้างตามหลักวิชาการ โดยมีที่มาชัดเจนจากแนวคิด ทฤษฎี หรือวัตถุประสงค์ สาระเนื้อหาวิชา เป็นต้น เมื่อสร้างแล้วต้องมีการพัฒนาเครื่องมือตามขั้นตอนการหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อให้เครื่องมือมีคุณภาพสูงสุดส่งผลต่อคุณภาพข้อมูล และความน่าเชื่อถือสารสนเทศ

(6) การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลสามารถทำได้หลายวิธีด้วยวิธี เช่น ทดสอบ สอบถาม สัมภาษณ์ สังเกต หรือบันทึกด้วยวิธีการเชิงประเมิน หรือคุณภาพ หรือทั้งสองวิธีผสมกัน เพื่อให้มีความครอบคลุม ก่อนจะนำไปวิเคราะห์

(7) การวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินในเชิงปริมาณหรือวิธีการเชิงระบบ ซึ่งการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ จะต้องอาศัยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการประเมินได้ชัดเจนขึ้นเช่นเดียวกับการวิจัย

เพียงแต่สถิติที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หรือสถิติที่ใช้ในการวัดผลตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือบางชนิด ซึ่งไม่ยุ่งยากซับซ้อน เท่ากับสถิติที่ใช้ในการวิจัย แม้ว่าการประเมินบางครั้งอาจต้องใช้สถิติเปรียบเทียบผลพัฒนาการบ้างก็ ไม่ยุ่งยากนัก ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจะไม่ใช้สถิติแต่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก

(8) การเขียนรายงานการประเมิน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการประเมิน ผู้ประเมินต้องเขียนรายงานการ ประเมินผลเพื่อเป็นสื่อกลางให้ผู้ซึ่งผลการประเมิน ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจและหน่วยงานต่าง ๆ รายงาน การประเมินแบบสมบูรณ์จะมีโครงสร้างคล้ายกับรายงานการวิจัย เพียงแต่จะมีบทสรุปสำหรับผู้บริหาร แทนบทคัดย่อและการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องจะมีน้อยกว่าการวิจัย การเขียนรายงานการประเมินต้องใช้ทักษะทั้งศาสตร์และศิลป์ ผู้อ่านเข้าใจง่ายชัดเจนสามารถนำผลการประเมินไปเป็นสารสนเทศ ในการตัดสินใจปรับปรุงพัฒนาสิ่งที่ประเมินให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

(9) การประเมินงานประเมิน (ถ้ามี) การประเมินโดยทั่วไปจะเสร็จสิ้นในขั้นตอนที่ 9 แต่ถ้าผู้ประเมินประสงค์จะประเมินงานประเมินโดยให้อีกผู้หนึ่งมาประเมินงานประเมินของตนก็ทำได้ ซึ่งอาจใช้วิธีให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาหรือเปรียบเทียบกับมาตรฐานการประเมิน หรือใช้แบบตรวจสอบรายงานต่าง ๆ หรือวิพากษ์ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขั้นตอนการประเมินทั้ง 8 ขั้นตอน นำมาจัดกลุ่มได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกจะเป็นการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประเมิน หลักการ แนวคิด กลุ่มที่สองเป็นการเตรียมการประเมินโครงการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ หรือประเด็นการประเมินและตัวชี้วัดการกำหนดค่าน้ำหนัก และเกณฑ์การประเมิน การกำหนดกรอบแนวคิด และขอบเขตการประเมิน และการสร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูล กลุ่มที่สาม การปฏิบัติการประเมินโครงการ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนาม ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานการประเมินโครงการ และการประเมินงานประเมิน ซึ่งแต่ละขั้นตอนสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของโครงการตามความเหมาะสมได้

ดังนั้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า คำว่า “รูปแบบ” หรือ “Model” สำหรับในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้าง และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารขอบข่ายภาระงาน และกระบวนการในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ การศึกษาสำรวจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างรูปแบบ การตรวจสอบรูปแบบ ทดลองใช้รูปแบบและการประเมินรูปแบบโดยนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาระบบไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษา ซึ่งในการตรวจสอบรูปแบบนั้นเป็นขั้นตอน ที่จะทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมานั้นมีความถูกต้องสมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และการประเมินรูปแบบโดยกลุ่มผู้ใช้รูปแบบ โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิประกอบไปด้วย ผู้ที่เป็นนักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และประเมินรูปแบบโดย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน และประธานนักเรียน ซึ่งต้องอาศัยข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มี ความรู้ ความเข้าใจและ ความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์ได้อย่างลึกซึ้ง

9.9) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมลวรรณ ศรีม่วง. (2560). *การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ*. งานนิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 127 คน ได้แก่ พนักงานครู และบุคลากรสนับสนุน จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ ปีการศึกษา 2559 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970: 608) ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านหลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามประสบการณ์โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ยกเว้น ด้านหลักคุณธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปิ่นทาร์ย์ อัครเศรษฐนนท์. (2561). *รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

การวิจัยมีวัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยการศึกษาจากเอกสาร ศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2558 จำนวน 196 คน โดยใช้แบบสอบถาม และตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นตัวแทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในแต่ละภูมิภาค จำนวน 4 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์

2) การสร้างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และ

3) การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยประเมินจากแบบประเมินประสิทธิภาพใน 4 มิติ ได้แก่

3.1) ความถูกต้อง

3.2) ความเหมาะสม และ

3.3) ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 27 คน และ

3.4) ความเป็นประโยชน์ ประเมินจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 42 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า PNI (Priority Needs Index) นำข้อคำถามที่มีค่า PNI เกิน 0.20 จัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็น จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นมีสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก จากการสร้างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล หรือเรียกว่า 10 Good Governance Model ประกอบด้วย

1) แนวคิดและหลักการ

2) วัตถุประสงค์

3) วิธีการดำเนินงาน เมืองค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่

3.1) หลักการตอบสนอง

3.2) หลักความโปร่งใส

3.3) หลักประสิทธิภาพ

3.4) หลักประสิทธิผล

3.5) หลักการรับผิดชอบต่อ

3.6) หลักนิติธรรม

3.7) หลักการมีส่วนร่วม

3.8) หลักความเสมอภาค

3.9) หลักการกระจายอำนาจ และ

3.10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

4) การประเมินผล และ

5) เงื่อนไขความสำเร็จ และการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

พระพลวัฒน์ พลวฑฒโน (เงินยวง). (2561). *การบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. การวิจัยมีวัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ และงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวม ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครูจำนวน 169 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ใช้สถิติพื้นฐานหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1) ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม ตามลำดับ

2) แนวทางการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

2.1) ด้านหลักคุณธรรม สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้กับบุคลากรโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านคุณธรรม

2.2) ด้านหลักความโปร่งใส สถานศึกษามีการจัดงบประมาณต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการผลการดำเนินงานของการศึกษา

2.3) ด้านหลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาควรให้บุคลากรฝ่ายอื่นมีส่วนร่วมการบริหารงานด้านการเงิน งบประมาณ พัสดให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนในครบทุกด้าน

2.4) ด้านหลักความรับผิดชอบสถานศึกษาควรมีคณะกรรมการติดตามการปฏิบัติงาน ด้านงานธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดอย่างต่อเนื่อง และการรายงานผลการใช้งบประมาณของ โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

ณัฐยา นันตะเสนีย์. (2559). *การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท*. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทพสตรี.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

- 1) ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และ
- 2) เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท จำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ปีการศึกษา 2559 จำนวน 336 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.870 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดีของฟิชเชอร์

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- 2) การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ณัฐรัตน์ พุทธิรักษ์. (2560). *หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. งานนิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-609) ได้จำนวน 196 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .49-.80 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ใช้การ

ทดสอบค่าที่ (t-test) และใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe's method

ผลการวิจัยพบว่า

1) หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านความรับผิดชอบ

2) การเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านหลักการมีส่วนร่วมและด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) การเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) การเปรียบเทียบหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

รัตนภรณ์ ชินศรี. (2561). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษาด้านหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1,821 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970: 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน สุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

- 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
- 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

วิระ แซ่กสิการ. (2560). *รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและสร้างรูปแบบการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

- 1) แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน
- 2) แบบสอบถามการวิจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟาเท่ากับ 0.978 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 475 คน
- 3) แบบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และ
- 4) แบบประเมินรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) องค์ประกอบของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 7 ปัจจัยหลัก 67 ประเด็น ได้แก่

- 1.1) ด้านหลักนิติธรรม มีประเด็นสำคัญ 16 ประเด็น
- 1.2) ด้านการมีส่วนร่วม มีประเด็นสำคัญ 12 ประเด็น
- 1.3) ด้านการสื่อสาร มีประเด็นสำคัญ 6 ประเด็น
- 1.4) ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีประเด็นสำคัญ 12 ประเด็น
- 1.5) ด้านหลักความโปร่งใส มีประเด็น สำคัญ 8 ประเด็น
- 1.6) ด้านภาวะผู้นำ มีประเด็นสำคัญ 8 ประเด็น และ
- 1.7) ด้านการบูรณาการ มีประเด็นสำคัญ 5 ประเด็น

- 2) รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

- 2.1) รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 7 ด้าน 54 แนวทาง

2.1.1) ด้านการบริหาร ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม มี 15 แนวทาง

2.1.2) ด้านการมีส่วนร่วมมี 7 แนวทาง

2.1.3) ด้านการสื่อสาร มี 6 แนวทาง

2.1.4) ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้มี 7 แนวทาง

2.1.5) ด้านหลักความโปร่งใส มี 7 แนวทาง

2.1.6) ด้านภาวะผู้นำมี 7 แนวทาง

2.1.7) ด้านการบูรณาการ มี 5 แนวทาง

2.2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาพรวมและรายด้านพบว่า มีความเหมาะสม เป็นไปได้ ถูกต้อง และสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีผลการประเมินร้อยละ 80 ขึ้นไปทุกด้าน

สาส์น ประทุมวงศ์. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยจำแนกตามเพศและประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำนวน 214 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย (X) ค่าคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวมและรายด้าน พบว่าแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สิชล เพิ่มพูน. (2560). การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. งานนิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำแนกตามเพศ วิชยฐานะ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรในโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .33 - .79 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามวิชยฐานะ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านหลักนิติธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิชาติ ประสิทธิ์นอก. (2562). รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2) สร้างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และ

3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ

มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ

1) ศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 30 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนนักเรียน รวม 390 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวม ข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน

2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบ โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาयर่างรูปแบบ และตรวจสอบความ เหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และ

3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ โดยผู้รู้รูปแบบ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน จำนวน 390 คน สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.63)

2) รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มี 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักธรรมาภิบาล

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารคุณภาพของหลักธรรมาภิบาล และ

องค์ประกอบที่ 3 วัฒนธรรม องค์การธรรมาภิบาลและบทบาททางการบริหาร

3) รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

10) การสืบค้นจากฐานข้อมูลสิทธิบัตร

ไม่พบข้อมูล จากการที่ได้สืบค้นจากระบบสืบค้นข้อมูลสิทธิบัตรออนไลน์ ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา
DIP: Thailand Patent Search เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 เวลา 11.00 น.

11) เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *ศัพท์บัญญัติการศึกษาวิจัย*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).

กมลวรรณ ศรีม่วง. (2560). *การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนคร
สมุทรปราการ*. งานนิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปิ่นทาร์ย์ อัครเศรษฐนนท์. (2561). *รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พระพลวัฒน์ พลวฑฒโน (เงินยวง). (2561). *การบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรพุทธ
ศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

ณัฐยา นันตะเสนีย์. (2559). *การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของ
ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท*. วิทยานิพนธ์
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เทพสตรี.

ณัฐรัตน์ พุทธิรักษ์. (2560). *หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. งานนิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัตนภรณ์ ชินศรี. (2561). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครราชสีมา เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ราชกิจจานุเบกษา. (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.
2546*. เล่ม 120 ตอนที่ 100 ก วันที่ 9 ตุลาคม 2546. หน้า 1-16.

วิระ แข้งกสิการ. (2560). รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, (2548). คู่มือการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.

สาตี ประทุมวงศ์. (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. งานนิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สิชล เพิ่มพูน. (2560). การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเกาะแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. งานนิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

อภิชาติ ประสิทธิ์นอก. (2562). รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

12) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีดังนี้

ด้านวิชาการ

1. ผลที่ได้ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานแก้ไขปัญหาในการบริหารของสถานศึกษาได้

ด้านนโยบาย

2. สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 สำหรับนำไปใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ด้านพื้นที่ สังคมและชุมชน

3. ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงงานด้านการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

13) แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร ครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้สนใจเกี่ยวกับงานการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

13.1) นำเสนอในการประชุมวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา

13.2) เผยแพร่ในรูปแบบการตีพิมพ์ในวารสารของหน่วยงาน หรือสถาบันอุดมศึกษา

13.3) เผยแพร่ในเว็บไซต์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์กระทรวงศึกษาธิการ เว็บไซต์คุรุบ้านนอก.คอม เป็นต้น

14) วิธีดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

14.1) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

ในการศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผู้วิจัยดำเนินการโดย

1. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน และต่างประเทศ เกี่ยวกับการจัดการศึกษา รูปแบบการจัดการความรู้ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ที่มีประสิทธิภาพ

2. ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์สภาพการจัดการความรู้ รูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ใน ปัจจุบัน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำมาประกอบการจัดทำกรอบวิธีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ที่เหมาะสม

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จำนวน 58 คน ครู จำนวน 2,403 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง สถานศึกษาละ 1 คน จำนวน 58 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 58 คน สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane. 1970: 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ครู 343 คน จากนั้นสุ่มตัวอย่างสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งครูด้วยวิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสถานศึกษา และเลือกตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ในการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผู้วิจัยดำเนินการโดย

1. ร่างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยนำผลการวิเคราะห์เอกสาร การสำรวจสภาพปัญหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูล เพื่อการสร้างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

2. ตรวจสอบรูปแบบฯ ด้วยการประเมินความเหมาะสมและความถูกต้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถหรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตาม หลักธรรมาภิบาล จำนวน 5 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำรูปแบบที่สร้างและตรวจสอบจากขั้นตอนที่ 2 ไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

14.2) เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการสร้างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ดังนี้

1.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

1.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

1.3 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

2. การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้ คือ

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา และการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล

2.2 สร้างแบบสอบถามโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารในข้อ 1 มาเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยจัดทำตารางวิเคราะห์โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการศึกษา การปฏิบัติ ในแต่ละปัจจัยและเขียนข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

เกณฑ์การให้ความหมายของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบความเหมาะสม ความครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษา ตลอดจน ความชัดเจนของภาษา จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงและนำเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอคำแนะนำและข้อเสนอแนะ แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามที่จะนำไปตรวจสอบคุณภาพโดยการทดลองใช้ (Try-out)

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัย โดยนำไปทดลองใช้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาและ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) ใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Alpha-Coefficient: α) (Cronbach. 1970) ซึ่งค่าแอลฟาที่ใช้ควรมากกว่า .70 ถ้าน้อยกว่านั้น ควรปรับปรุงแบบสอบถามแล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับที่พร้อมจะนำไปใช้จริง

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การสร้างแบบสอบถามการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

3.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้เทคนิค IOC (Index of item Objective Congruence) หรือค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ทำการ คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ แบบสอบถามที่ใช้ในครั้งนี้มีค่า IOC และตรวจสอบการใช้ ถ้อยคำภาษาที่มีความเหมาะสมและสื่อ ความหมายที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะ

สอบถาม การตรวจสอบพิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง มีมาตราประมาณค่า 3 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสินว่าประเด็นต่าง ๆ โดยพิจารณาว่า มีความเหมาะสม หรือไม่แน่ใจ หรือไม่เหมาะสม โดยใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) (พิสนุ พองศรี. 2549: 137) ดังนี้ สูตรที่ใช้ $R\ IOC = N \sum$ เมื่อ $IOC =$ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการตรวจสอบ $R =$ ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ $N =$ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด เกณฑ์การให้คะแนน $+1 =$ แน่ใจว่าประเด็นที่ตรวจสอบมีความเหมาะสม $0 =$ ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่ตรวจสอบมีความเหมาะสม $-1 =$ แน่ใจว่าประเด็นที่ตรวจสอบไม่มีความเหมาะสม 98 ใช้เกณฑ์ค่า IOC ที่ได้ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงยอมรับว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสม

3.2 การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัย โดยคัดจากโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แล้วนำผลมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเพื่อจัดเป็นแบบสอบถามฉบับจริงที่พร้อมจะนำไปใช้จริง

14.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยเจ้าพระยา เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและขอกลับคืนทั้งด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ พร้อมทั้งใส่ซองตอบกลับทางไปรษณีย์เพื่อส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย
2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วย ตนเอง โดยการจดบันทึกและทำการบันทึกเทป เพื่อตรวจสอบทบทวนความสมบูรณ์ของข้อมูล
3. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 โดยส่งแบบประเมินและขอกลับคืนทั้งด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์พร้อมทั้งใส่ซองตอบกลับทางไปรษณีย์เพื่อส่งกลับคืนมายังผู้วิจัย

14.4) การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมด
2. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้คำตอบของคำถามในการวิจัยในทุกคำตอบ โดยผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน เป็นต้น
3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 วิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และจำแนกตามองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล กำหนดเป็นร่างรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42

5. วิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบฯ ไปใช้ วิเคราะห์ค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบฯ ไปใช้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลระดับความคิดเห็นจากค่าเฉลี่ยโดยกำหนดระดับคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 163) ดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก 2.51-3.50 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย 1.00-1.50 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

14.5) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ (Content Analysis)

16) งบประมาณของโครงการวิจัย

รายการ	จำนวนเงิน
1. หมวดค่าตอบแทน	
1.1 ค่าตอบแทนนักวิจัย (10% ของวงเงินวิจัย ทั้งนี้ไม่เกิน 10,000 บาท)	10,000 บาท
1.2 ค่าตอบแทนผู้ช่วยนักวิจัย (ถ้ามี)	
1.3 ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 ท่าน ๆ ละ 2000	30,000 บาท
รวม	
2. หมวดค่าใช้สอย	
2.1 ค่าเผยแพร่ผลงานวิจัย (ควรจะมี)	10,000 บาท
2.2 ค่าแปลภาษาอังกฤษ	2,000 บาท
2.3 ค่าขอหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (3,000 บาท)	3,000 บาท
2.4 ...ค่าใช้สอยในการจัดเก็บข้อมูลงานวิจัย	10,000 บาท
3. หมวดค่าวัสดุ	
3.1 ค่าวัสดุในการจัดทำเอกสารประกอบการประชุมสัมมนา	10,000 บาท
3.2 ค่าวัสดุในการจัดทำแบบสอบถาม	
งานวิจัย.....	10,000 บาท
รวมงบประมาณทั้งสิ้น	85,000 บาท

17) ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

(ลงนาม)

(ดร.อำนาจ จันทรขำ)

หัวหน้าโครงการวิจัย

วันที่ 23 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2563

(ลงนาม).....

คณบดี

วันที่ เดือน พ.ศ.

